

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
415-30/2025
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

klikAktiv
centar za razvoj socijalnih politika

дел. бр. 4639 датум 12. Фебруар 2026. год.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА МИГРАНТИМА / ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА

Извештај о посети Центру за азил у Обреновцу

Београд, фебруар 2026. године

САДРЖАЈ

1.	УВОД	3
1.1.	МАНДАТ НПМ	3
1.2.	ПОДАЦИ О ПОСЕТИ	4
1.2.1.	ОПШТИ ПОДАЦИ	4
1.2.2.	ТОК ПОСЕТЕ	4
1.2.3.	САРАДЊА СА НПМ	4
2.	УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ	5
2.1.	ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ	5
2.2.	ПРИХВАТ И ЗБРИЊАВАЊЕ МИГРАНАТА	5
2.3.	ПОЖАР	9
2.4.	НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ	9

1. УВОД

1.1. МАНДАТ НПМ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног јавног позива,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ и то: Комитет правника за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Центар за интеграцију младих, Хелсиншки одбор за људска права у Србији, Одбор за људска права Ваљево, Кликаktiv – Центар за развој социјалних политика и Групу 484.

¹ "Сл. лист СЦГ – Међ. уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међ. уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен на интернет страници Заштитника грађана 02. септембра 2024. год.

1.2. ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

1.2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВА	Центар за азил у Обреновцу
ВРЕМЕ	17. септембар 2025. године
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Кликаktiv – Центар за развој социјалних политика
ВРСТА	Ванредна
ЦИЉ	Провера поступања према мигрантима у вези са ванредним догађајем - пожаром
НАЈАВА	Посета је ненајављена
ТИМ	Марко Анојчић, Заштитник грађана/Одељење НПМ Вук Вучковић, Кликаktiv – Центар за развој социјалних политика

1.2.2. ТОК ПОСЕТЕ

Након представљања мандата и чланова тима НПМ руководству Центра, од њих и других службеника који су овде ангажовани су добијене информације о стању у Центру и активностима које се предузимају у циљу прихвата и смештаја миграната. Потом је тим НПМ обишао просторије за смештај и заједничке активности где је разговарао са затеченим мигрантима.⁴ Напоследку, на завршном разговору са руководством, изнети су главни утисци о посети и налази чланова тима о стању у Центру и поштовању права миграната.

1.2.3. САРАДЊА СА НПМ

Руководство и сви службеници су остварили сарадњу са тимом НПМ и омогућили му да оствари свој мандат. Службеници су пружили све тражене информације и омогућили приступ свим просторијама и инсталацијама и ненадзиране разговоре са мигрантима по избору чланова тима.

⁴ Разговори су обављени помоћу преводиоца чије услуге су обезбеђене уз подршку Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице (УНХЦР).

2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ

2.1. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Смештајни капацитет ЦА Обреновац је 1000 кревета. У дану посете овде је било смештено 71 миграната из 8 различитих земаља, а најбројнији су држављани Републике Турске (20), Руске Федерације (11) и Републике Бурунди (10). Присутно је 17 породица са 47 чланова укупно, међу њима је 6 дечака 11 девојчица, као и 24 самаца - 15 мушкараца и 9 жена.

Током летњих месеци број је значајно варирао. Највише је било 310 - 320 миграната током ноћи, а већ следећег дана тај број би падао до 250. Када је у јуну 2025. године затворен Центар за азил у Крњачи, значајан део миграната је премештен у ЦА Обреновац, па је у том периоду овде било нешто више миграната. Потом је део самаца премештен у ЦА Сјеница.

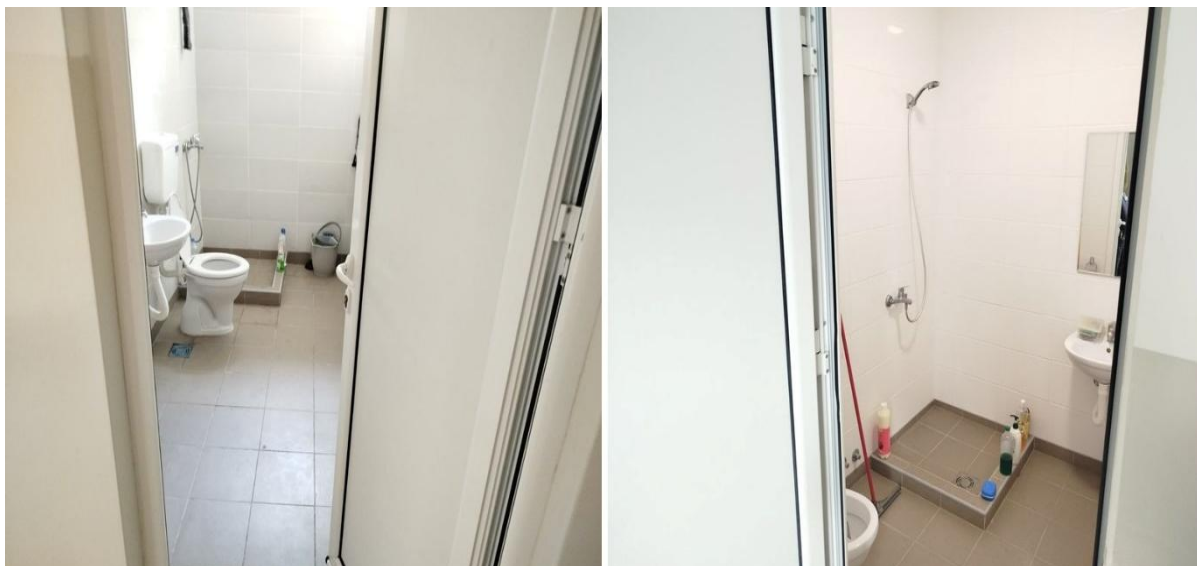
Центар је отвореног типа, улазна врата објеката и све спаваонице су откључане и мигранти могу слободно да излазе и из објеката из Центра. Према кућном реду, излазак је дозвољен до 22 часа, али постоји толеранција према мигрантима који раде и који могу да дођу у Центар и касније. Приликом уласка у Центар потребно је да се јаве и идентификују обезбеђењу.

2.2. ПРИХВАТ И ЗБРИЊАВАЊЕ МИГРАНАТА

Тренутно се за смештај користе 3 објекта: један већи у који су смештене породице и два мања приземна објекта, у једном се налазе породице и самци жене а у другом самци мушкарци. Свака породица има своју собу. Собе су простране, чисте, загрејане, осветљене и опремљене креветима и ормарима за одлагање личних ствари. Намештај и постељина делују чисто и одржавано. Свака соба има засебно купатило, постављене су нове санитариије и делују чисто. Веш се пере у заједничкој перионици за све кориснике Центра.

собе

тоалети

Око ових објеката се налази површина са зеленилом, клупама и стазама за шетњу. Дечије игралиште је премештено из ЦА Крњача и инсталирано овде, чека се провера да ли је након поновног постављања безбедно за коришћење. На отвореном постоје и справе за вежбе и већи спортски терени, који делују да се не користе. У плану је опремање вежбалишта у затвореном простору, у једној згради која се тренутно не користи.

двориште и реквизити за спорт и рекреацију

У осталим објектима се налазе службене просторије, просторије за заједничке активности миграната и помоћне просторије. У једној већој просторији се одржавају радионице и часови језика, ту је и библиотека, а постоји и мањи кафић.

просторије за заједничке активности

У плану је уређење једне зграде која се тренутно не користи, а која је у време ранијих посета НПМ ЦА Обреновац служила за друштвене активности и која ће задржати ту намену после реновирања, с обзиром да је у плану да ту буду фризерска и кројачка радионица, атеље, теретана и фитнес и слично.

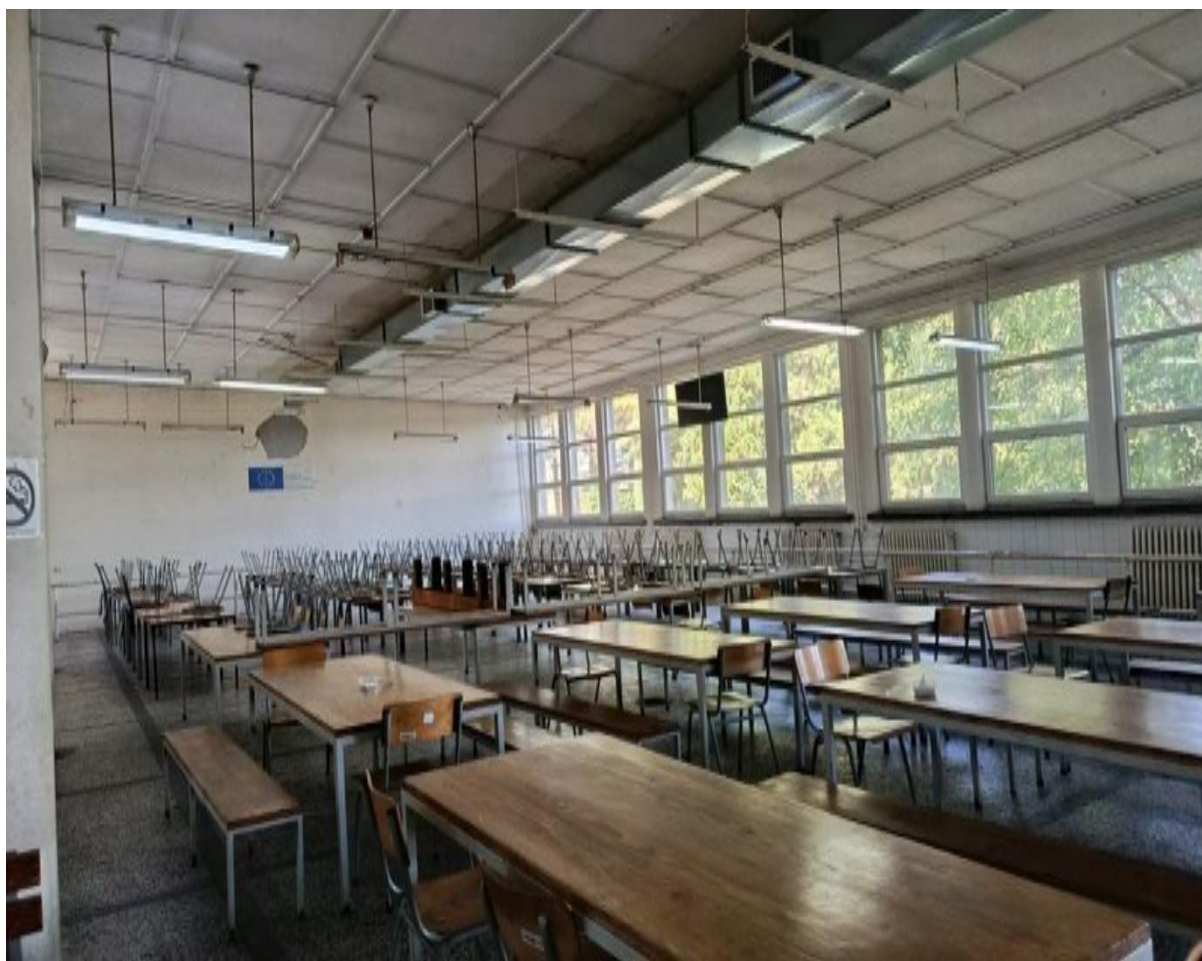
Основну школу у Обреновцу похађа четворо деце, а средњу у Београду једно. Више миграната, тражилаца азила је радно ангажовано ван Центра.

У Центру су ангажовани службеници Комесаријата, њих 15 - 16 у смени, међу њима је и особље које је задужено за одржавање објекта. Приватно обезбеђење је задужено за контролу уласка на главној капији Центра и за преглед ствари које корисници уносе. Ради одржавања јавног реда и мира је стално присутно двоје полицијских службеника и обезбеђена им је једна просторија. Службеница центра за социјални рад свакодневно обилази Центар. Неколико удружења у Центру спроводе активности на социјализацији и пружању правне, психолошке, хуманитарне и друге помоћи мигрантима, укључујући и посебно намењене програме за децу. Од међународних организација, присутни су представници Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице (УНХЦР) и Међународне организације за миграције (ИОМ).

Канцеларија за азил је једном недељно у Центру ради спровођења поступка азила. У дану посете, 5 миграната из ЦА Сјеница је завршило обавезе са службеницима канцеларије и враћани су назад. Њихов транспорт обавља Министарство унутрашњих послова.

Радним данима од 7 – 15 часова у Центру раде лекар и медицински техничар из локалног дома здравља. Редовно је присутан и психолог. Ван њиховог радног времена, у случају потребе позива се служба хитне медицинске помоћи. За њихов рад су обезбеђене просторије у посебном објекту Центра. Од здравствених потреба, медицинско особље као специфичности овог центра истиче бригу о трудницама и породиљама и педијатријску негу. У Дому здравља Обреновац се обављају систематски прегледи деце и гинеколошки прегледи, у Дому ради и интерниста и постоји лабораторија за потребне анализе. Такође, у Центру се појављују сезонски вируси, болести коже, уринарне инфекције и слично. Лекар психијатар је ангажован преко једног удружења које је активно у центрима за прихват и збрињавање миграната, овај психијатар је већ радио у ЦА Крњача и наставио је да прати своје пацијенте и овде након што су премештени. Терапија се обезбеђује преко међународних пројеката Министарства здравља и од хуманитарних организација. Терапију дају пацијентима да стоји код њих, осим неке специфичне терапије, као што је психијатријска, коју добију у мањим количинама, довољним за пар дана. Обавезан је преглед свих ново примљених корисника Центра, а касније се прегледи обављају по потреби, пацијенти сами долазе до амбуланте и јављају се здравственом особљу.

Мигрантима се служе 3 главна obroка и 2 ужине дневно у пространој и опремљеној трпезарији. Храна се припрема ван Центра. Време служења obroка и недељни јеловник су видно истакнути у трпезарији, а јеловник је и преведен на више језика. Службе јавног здравља редовно проверавају хигијену у кухињи.

трпезарија

2.3. ПОЖАР

Средином августа у једној соби је избио пожар, што су пренела средства јавног информисања. Једна жена из Ирака, која је овде била смештена са супругом и троје деце, је задобила опекотине. Од тада се налази на лечењу у здравственој установи у Београду, где су јој према доступним информацијама обављали трансплантацију коже, с обзиром на то да је у пожару задобила опекотине више од 50 посто тела. Велики пример солидарности показале су жене које се налазе у Центру, када се њих чак седам добровољно јавило за донирање коже. Од њих седам, три су се показале као компатабилне за процедуру. Поводом пожара, инспектори Министарство унутрашњих послова су обавили увиђај, након чега је Комесаријат добио дозволу да среди делове објекта које је захватио пожар. Соба се налази у приземљу веће зграде која се тренутно не користи због тог инцидента, а у тренутку посете тима НПМ у соби и ходнику испред ње су се обављали радови на отклањању штете. Видљиво је да је ватра потпуно захватила унутрашњост собе, као и да је оштећен и плафон ходника. Центар још није добио било какве закључке Министарства у вези са пожаром.

НПМ би желео да од Министарства унутрашњих послова добије информације о томе шта је утврђено вршењем увиђаја након избијања пожара у Центру за азил у Обреновцу и да ли су и које мере наложене.

Тим НПМ од корисника Центра такође није добио додатне информације везане за овај случај. Супруг жене која је повређена и троје деце током посете нису били ту јер су били у посети у болници. Други корисници су навели да помажу око старања о деци: мајке шетају децу заједно са својом и брину о њима и укључују их у игру и друге активности. Такође, један преводилац за арапски, службеник Комесаријата, налазио се на располагању болници 24 часа дневно.

Опште запажање је да се након пожара особље из Центра потрудило да учини све што је могуће како би и жртви пожара и њеној породици било лакше у датој ситуацији.

НПМ би желео да од Комесаријата за избеглице и миграције добије информације о здравственом стању жене која је повређена у пожару у Центру за азил у Обреновцу.

2.4. НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ

НПМ није примио кредибилне наводе миграната који су смештени у ЦА Обреновац о лошем поступању према њима. Мигранти са којима је тим НПМ разговарао потврђују да су услови у Центру добри. Наводе да имају приступ активностима и присутним организацијама. Уопштено су задовољни односом службеника из Комесаријата према њима и немају никакве веће ни конкретне примедбе.

Здравствено особље наводи да у Центру у последњем периоду није било корисника Центра са повредама које би указивале на насиље.

Испред једног од објеката Центра, у којем се налазе службене просторије, је постављена кутија за притужбе, а истакнуто је и обавештење о могућности подношења притужби на електронску пошту Комесаријата за избеглице и миграције.

кутија за притужбе